

SLAWOMIR JANYSZEK

**FITOCENOZY *AGROSTIO-POPULETUM TREMULAE* PASS.
IN PASS. ET HOFFMAN 1968 W PUSZCZY BUKOWEJ
KOŁO SZCZECINA**

*Z Katedry Botaniki
Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu*

ABSTRACT. The paper presents a table consisting of 16 releves of aspen forest *Agrostio-Populetum tremulae*, recorded in Puszcza Bukowa (Beech Forest) near Szczecin. The observations concerning the topographical preferences of such type of ecosystems, and the remarks about their role in the secondary succession are also given.

Key words: secondary succession, reforestation, aspen forest

Wstęp

Rozpowszechnionym elementem współczesnego krajobrazu północno-zachodniej Polski są niewielkie lasy osikowe, porastające odłogowane od dłuższego czasu tereny porolne. Takie zadrzewienia, określane niekiedy nazwą „zapustów osikowych”, powstają przez spontaniczny obsiew lekkonasiennych gatunków drzew, przede wszystkim topoli osiki *Populus tremula* oraz brzozy brodawkowatej *Betula pendula*. Płaty tego typu można zaliczyć do zespołu *Agrostio-Populetum tremulae* Pass. in Pass. et Hoffman 1968, należącego do związku *Agrostio capillaris-Frangulion* Pass. in Pass. et Hoffman 1968 em. Brzeg et M. Wojterska 2001, w obrębie klasy *Rhamno-Prunetea* Rivas-Goday et Borja Carbonell 1961 ex. R.Tx 1962 (**Brzeg i Wojterska 2001**).

Mimo rozpowszechnienia, zapusty osikowe były na terenie Polski bardzo rzadko dokumentowane w pracach fitosocjologicznych. Jediną pracą z terenu Polski jest publikacja **Wojterskiej** (1990) z obszaru Wielkopolski północno-zachodniej, w której zamieszczono tabelę zawierającą siedem zdjęć, opisaną jako zbiorowisko z *Populus tremula*. Autorka zastrzegła, że skąpy materiał nie pozwala rozstrzygnąć o zaliczeniu badanych płatów do omawianego tutaj zespołu i zasugerowała potrzebę dalszych badań tego typu fitocenoz. Celem niniejszej pracy było choćby częściowe zapełnienie luki w dokumentacji zapustów osikowych przez opublikowanie 16 zdjęć wykonanych w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku na terenie Puszczy Bukowej koło Szczecina.

Material i metody

Publikowane zdjęcia dokumentują płaty zapustów osikowych wykształcających się na granicy pomiędzy zwartymi kompleksami buczyn Puszczy Bukowej a terenami pól pokrywających dwie duże, użytkowane rolniczo polany: Kołowską i Dobropolską. Laski osikowe wykształcają się wzdłuż granicy owych polan przerywanym pasem o szerokości od ok. 10 do ok. 50 m. Stanowią one swoisty, drzewiasty oszyjek, otaczając od zewnątrz niemal dwukrotnie od nich wyższą ścianę zwartych lasów bukowych. Jak się wydaje, zapusty osikowe powstały na badanym stanowisku w ciągu drugiej połowy XX wieku, pokrywając pas gruntu, który do 1945 roku był wykorzystywany przez rolników niemieckich jako ziemia orna, a po przybyciu na teren Puszczy Bukowej osadników polskich, nie był przez nich uprawiany ze względu na ocienienie ścianą lasu bukowego i związaną z tym mniejszą efektywność upraw. Fitocenozy *Agrostio-Populetum* występują w takich warunkach w postaci rozciągniętego wzdłuż granicy lasu pasa, który od strony kompleksu leśnego jest często ocieniony przez okap gałęzi bukowych, natomiast od strony otwartego pola – otoczony przez okrajkowe ziołorośla. Niekiedy na granicy zewnętrznej występuje także dodatkowy, typowo krzewiasty oszyjek tworzony przez płaty zespołu *Salicetum capreae* Schreier 1955. Wszystkie udokumentowane płaty występowały na granicy powierzchni leśnych należących do uboższego, acydofilnego podzespołu buczyny pomorskiej *Melico-Fagetum festucetosum silvaticae*, na glebach wykształconych z piasków gliniastych mocnych i glin zwałowych silnie spiaszczonych, pochodzenia lodowcowego.

Zestawione zdjęcia wykonano klasyczną metodą Braun-Blanqueta. Ze względu na pasowe wykształcenie fitocenoz, przy wybieraniu powierzchni zdjęcia zwracano szczególną uwagę na jednorodność płatu. Powierzchnie zdjęć miały na ogół kształt wydłużonych prostokątów o dłuższym boku równoległym do linii granicy lasu. Zdjęcia zestawiono w tabeli 1. Zastosowano nazewnictwo roślin naczyniowych według Mirka i in. (1995), a mszaków według Corleya i in. (1981). Klasyfikację syntaksonomiczną gatunków oraz systematykę fitosocjologiczną przyjęto za Brzegiem i Wojterską (2001).

Zróżnicowanie fitosocjologiczne badanych płatów

Podstawową cechą łączącą zdjęcia zestawione w tabeli 1 jest drzewostan budowany przez *Populus tremula*, często z domieszką *Betula pendula*. W przypadku domieszki brzozy, drzewostan jest często dwuwarstwowy. Wyższa z warstw, o niewielkim zwarcie, jest budowana przez brzozę, natomiast niższa, znacznie silniej zwarta – przez osikę. Stałą cechą jest także występowanie warstwy krzewów, w której, oprócz osiki, spotyka się często młode egzemplarze drzew typowo leśnych – buka i graba. Ze względu na fizjonomię i skład florystyczny warstwy zielnej badane płaty można podzielić na dwie różniące się grupy. W większości lasków warstwa krzewiasta była budowana przez niskie okazy *Populus tremula* i była na ogół dość mało zwarta. W płatach tego typu runo jest stosunkowo silnie oświetlone. W warstwie zielnej dominują wąskolistne trawy (przede wszystkim *Agrostis capillaris*), a w liście florystycznej odnaleźć można liczne gatunki łąkowe (zdj. 1-12). Odrębną postać lasków osikowych tworzą natomiast płaty, w których w warstwie krzewów znaczący udział mają młode okazy leśnych gatunków drzew – *Fagus sylvatica* i *Carpinus betulus* (zdj. 13-16). Runo takich płatów zarówno fizjonomią, jak i składem florystycznym nawiązuje do żyznych zbiorowisk leśnych z klasy *Quercio-Fagetea*.

Tabela 1

**Fitocenozy *Agrostio-Populeum tremulae* Pass. in Pass. et Hoffman 1968
w Puszczy Bukowej koło Szczecina
The phytocoenoses *Agrostio-Populeum tremulae* Pass. in Pass. et Hoffman 1968,
in the Puszcza Bukowa near Szczecin**

Numer kolejny zdjęcia Number of relevé in the table	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Stalność – Constancy Współczynnik pokrycia – Cover index		
Numer zdjęcia w terenie Number of relevé in the field	12	6	1	7	16	14	8	15	2	3	4	9	10	11	13	5			
Data Date	29 7 99	29 8 96	29 8 96	29 8 96	29 7 99	29 7 99	30 8 96	29 7 99	29 8 96	29 8 96	29 8 96	30 8 96	30 8 96	29 7 99	29 7 99	29 8 96			
Miejscowość Locality	Dobr. Koł. Koł. Koł. Dobr. Dobr. Koł. Dobr. Koł. Koł. Koł. Koł. Koł. Koł. Dobr. Koł.																		
Nadleśnictwo Forest district	Gryf Gryf Gryf Gryf Gryf Gryf Gryf Gryf Gryf Gryf Gryf Gryf Gryf Gryf Gryf Gryf																		
Nachylenie Inclination	0	0	5	0	0	0	zn	0	zn	0	0	0	0	0	0	0			
Ekspozycja stoku Exposition of slope	-	-	S	-	-	-	SW	-	N	-	-	-	-	-	-	-			
Ekspozycja ściany lasu Exposition of forest boundary	S	-	S	-	-	S	SW	-	S	S	SWW	S	-	S	S	SWW			
Powierzchnia zdjęcia (m ²) Area of releve (m ²)	150	200	250	200	300	150	150	50	150	150	60	45	50	200	200	500			
Zwarcie a (%) Cover of tree layer a (%)	50	70	75	80	100	80	80	0	70	75	65	70	60	80	75	30			
Zwarcie b (%) Cover of shrub layer b (%)	5	15	5	20	zn	10	5	80	20	5	30	10	50	15	60	85			
Pokrycie c (%) Cover of herb layer c (%)	70	80	65	70	25	50	70	85	60	65	75	50	60	70	15	30			
Pokrycie d (%) Cover of moss layer d (%)	40	5	10	10	10	50	30	5	20	5	zn	10	zn	zn	10	5			
Liczba gatunków w zdjęciu Number of species	32	28	27	32	26	23	30	15	25	18	14	21	24	20	23	20			
Ch Ass. <i>Agrostio-Populeum tremulae</i> et *D.All. <i>Agrostio capillaris-Frangulion</i>																			
<i>Populus tremula</i>	a	1.2	4.1	4.1	4.1	5.5	4.4	5.1	.	4.1	3.1	3.1	1.1	1.1	.	4.1		1.1	V 4 031
<i>Populus tremula</i>	b	1.2	2.1	2.1	2.1	.	+	1.1	4.3	4.1	1.1	1.1	1.1	IV 1 269	
<i>Populus tremula</i>	c	.	1.1	+	1.1	.	+	.	.	+	+	II 75	
* <i>Betula pendula</i>	a	4.1	1.1	.	1.1	.	1.1	1.1	.	2.1	3.1	3.1	4.1	4.1	5.1	2.1	3.1	V 2 766	
* <i>Betula pendula</i>	b	.	2.1	.	.	+	+	.	.	I 116	
* <i>Betula pendula</i>	c	+	+	.	I 6	
* <i>Agrostis capillaris</i>	c	3.1	2.1	3.1	2.1	2.1	2.1	1.2	3.1	2.1	1.1	2.1	2.1	1.1	3.1	.	.	V 1 797	
* <i>Holcus mollis</i>	c	.	.	+	+	2.1	+	+2	2.1	II 231	
* <i>Festuca ovina</i>	c	.	.	1.2	1.2	1.3	+2	+	.	+2	II 103
* <i>Pseudoscleropodium purum</i>	c	2.1	.	.	1.2	.	2.2	I 250	
* <i>Vaccinium myrtillus</i>	c	.	.	.	+2	+2	.	I 6

Tabela 1 – cd.

Numer kolejny zdjęcia Number of relevé in the table		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
* <i>Rubus plicatus</i>	c	+	+	.	+	.	.	1.1	II 41
Ch Cl. <i>Quercio-Fagetea</i>																			
<i>Fagus sylvatica</i>	b	+	.	.	+	+	.	+	.	1.2	+	1.1	1.1	4.1	3.1	4.4	1.2	IV 1 031	
<i>Fagus sylvatica</i>	c	.	.	.	+	+	+	.	+	.	II 12
<i>Carpinus betulus</i>	b	.	+	.	.	.	1.1	.	+	1.1	+	.	.	5.4	II 619
<i>Carpinus betulus</i>	c	r	.	.	+	r	+	II 8
<i>Poa nemoralis</i>	c	.	.	1.2	.	+2	2.1	3.1	.	2.1	2.1	3.1	2.2	+	2.1	1.2	1.2	IV 1 116	
<i>Viola reichenbachiana et riviniana</i>	c	+	.	.	1.1	.	+	1.1	+	1.1	1.1	.	.	+	+	1.1	1.1	IV 203	
<i>Atrichum undulatum</i>	d	+2	+2	+2	.	1.2	2.2	.	.	+2	.	.	+2	+2	+2	1.2	.	IV 194	
<i>Galium odoratum</i>	c	.	+	+	+1	+	1.1	.	.	+2	+	+2	1.2	III 84	
<i>Milium effusum</i>	c	.	1.3	.	1.2	+2	1.1	+2	1.1	+2	III 134	
<i>Festuca altissima</i>	c	+2	2.1	1.1	2.1	1.1	+2	II 288
<i>Dryopteris filix-mas</i>	c	+2	r	+	.	r	.	II 8	
<i>Brachypodium sylvaticum</i>	c	.	.	.	+2	2.1	I 112
<i>Carex sylvatica</i>	c	2.3	+2	.	.	I 112	
<i>Plagiomnium undulatum</i>	d	.	+2	1.2	.	+2	I 38	
<i>Melica uniflora</i>	c	.	.	+2	.	.	.	+2	+2	I 9
Ch Cl. <i>Quercetea robori-petraeae</i>																			
<i>Dicranella heteromalla</i>	d	.	.	+2	.	+2	.	.	.	+2	.	.	1.2	+2	+2	.	+2	III 50	
<i>Mnium hornum</i>	d	1.2	.	1.2	2.2	.	1.2	3.2	1.2	II 469	
<i>Pohlia nutans</i>	d	.	.	1.2	.	.	.	+2	.	2.1	.	.	+2	.	.	.	+2	II 150	
<i>Veronica officinalis</i>	c	1.1	.	.	r	+	.	+	II 38	
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	c	+	2.1	+	.	I 116	
<i>Moehringia trinervia</i>	c	.	.	.	+2	+2	+2	.	.	I 9	
Ch. Cl. <i>Artemisietea vulgaris</i> et ^ Ch. Cl. <i>Epilobietea angustifoliae</i>																			
<i>Geum urbanum</i>	c	+	r	.	+	I 7	
<i>Rubus caesius</i>	c	1.1	2.1	.	I 141	
^ <i>Salix caprea</i>	a	.	+	.	.	.	+	.	.	+	+	.	.	II 16	
^ <i>Salix caprea</i>	b	1.2	1.1	.	+	+	.	II 69	
^ <i>Calamagrostis epigejos</i>	c	.	.	1.1	1.1	.	.	r	.	.	.	2.1	.	.	+	.	1.3	II 207	
^ <i>Rubus idaeus</i>	c	.	.	.	+	r	.	.	+2	I 7	

Tabela 1 – cd.

Numer kolejny zdjęcia Number of relevé in the table	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Ch Cl. Molinio-Arrhenatheretea																		
<i>Veronica chamaedrys</i>	c	1.2	2.2	+2	.	.	2.1	2.1	1.2	1.1	.	.	+	1.1	1.1	1.1	.	IV 522
<i>Arrhenatherum elatius</i>	c	1.2	1.2	1.2	1.2	.	.	+2	.	.	1.2	2.2	1.2	III 300
<i>Dactylis glomerata</i>	c	2.1	.	.	+2	+	+2	+	+2	+	+2	.	+	III 134
<i>Achillea millefolium</i>	c	.	r	r	.	.	.	+2	+	II 8
<i>Festuca rubra s. s.</i>	c	3.1	+2	I 238
<i>Agrostis gigantea</i>	c	2.1	.	+2	I 112
<i>Lysimachia nummularia</i>	c	.	2.1	I 109
<i>Carex hirta</i>	c	2.3	I 109
<i>Pimpinella major</i>	c	.	.	1.1	I 31
<i>Galium mollugo</i>	c	+	+2	I 6
<i>Holcus lanatus</i>	c	+2	+2	I 6
Inne – Others																		
<i>Quercus petraea</i>	a	.	.	1.1	.	1.2	I 62
<i>Quercus petraea</i>	b	.	.	.	1.1	+	+	+	+	.	.	1.1	.	.	1.1	+	.	III 109
<i>Quercus petraea</i>	c	+	+	+	+	.	+	+	.	II 19
<i>Quercus robur</i>	b	.	1.1	1.1	.	2.1	I 172
<i>Quercus robur</i>	a	.	.	.	+	I 3
<i>Quercus robur</i>	c	.	+	I 3
<i>Sorbus aucuparia</i>	b	.	r	.	.	.	+	+	.	+	+	+	.	II 16
<i>Sorbus aucuparia</i>	c	+	.	.	.	+	+	+	.	II 12
<i>Brachythecium rutabulum</i>	d	3.1	1.2	2.2	1.2	1.2	2.1	1.2	.	+2	1.2	+2	.	.	.	1.2	.	IV 647
<i>Poa angustifolia</i>	c	.	1.2	2.1	2.1	.	1.2	+2	+2	.	.	+2	.	III 291
<i>Solidago virgaurea s. s.</i>	c	.	+	+	+	1.1	.	+	.	+	+	.	2.1	2.1	.	.	.	III 269
<i>Plagiothecium laetum</i>	c	.	+2	.	.	+2	.	.	.	2.1	+2	+2	+2	II 125
<i>Agrimonia eupatoria</i>	c	1.1	I 31
<i>Pimpinella saxifraga</i>	c	.	.	1.1	.	.	.	+2	I 34
<i>Eurhynchium hians</i>	d	.	.	.	+2	+2	+2	.	.	.	I 9

Gatunki sporadyczne – Sporadic species

Ch.Cl. Rhamno-Prunetea: *Crataegus laevigata* b 1 (r), 4 (r), *Rosa canina* c 1 (r), 4 (r), *Pyrus communis* c 6 (+), *Crataegus monogyna* c 7 (r), *Prunus spinosa* c 8 (+), *Sambucus nigra* c 16 (r).

Ch.Cl. Quercu-Fagetea: *Fraxinus excelsior* b 1 (+), *F. excelsior* c 4 (+), 10 (+), *Cerasus avium* b 2 (+), 8 (+), *C. avium* c 15 (r), *Carex digitata* 9 (+).

Ch.Cl. Quercetea robori-petraeae: *Hieracium sabaudum* 1 (+), *Luzula pilosa* 12 (r), *Orthilia secunda* 15 (+), *Hieracium laevigatum* 16 (r), *Hieracium lachenalii* 2 (r), *Oxalis acetosella* 4 (+), 16 (+), *Hieracium pilosella* 5 (r), 8 (+), *Melampyrum pratense* 5 (+), *Luzula campestris* 5 (+), *Hypnum cupressiforme* d 7 (+), 16 (+).

Ch.Cl. Artemisieta vulgaris: *Agropyron repens* 1 (+), 10 (+), *Artemisia vulgaris* 7 (+), *Chaerophyllum temulum* 4 (+), 7 (+), *Equisetum arvense* 1 (r), *Galeopsis pubescens* 5 (+), *G. 2* (r), *Impatiens parviflora* 1 (+), *Tanacetum vulgare* 3 (+), *Urtica dioica* 11 (+).

Ch.Cl. Molinio-Arrhenatheretea: *Rumex acetosa* 1 (+), *Deschampsia caespitosa* 1 (+), 6 (r), 9 (r), *Rhytidadelphus squarrosus* d 2 (+), 11 (+), *Taraxacum officinale* 2 (r), 3 (r), 7 (+), *Campanula patula* 4 (+), *Poa trivialis* 13 (+).

Ch.Cl. Trifolio-Geranieta: *Astragalus glycyphyllos* 1 (+), 11 (+), *Trifolium alpestre* 8 (+).

Inne – Others: *Cerastium arvense* 1 (+), *Hypochoeris radicata* 2 (+), *Anthoxanthum odoratum* 2 (+), 5 (+), *Hypericum perforatum* 2 (r), 4 (+), *Deschampsia flexuosa* 3 (+), 5 (+), *Senecio jacobaea* 3 (r), *Knautia arvensis* 3 (r), 7 (r), *Dryopteris carthusiana* 5 (+), *Sedum maximum* 7 (r), *Sarothamnus scoparius* c 11 (+), *Acer platanoides* c 14 (r), *A. pseudoplatanus* c 14 (r), *Ribes spicatum* c 14 (r), *Picea abies* c 15 (+), *Fragaria vesca* 15 (+).

Objaśnienie skrótów – explanation of abbreviations: Kol. – Kolowo (village name); Dobr. – Dobropole (vilage name), zn. – znikomy (insignificant).

Problemy dotyczące klasyfikacji syntaksonomicznej badanych fitocenoz

Szczególną cechą zestawionej tabeli jest bogactwo florystyczne, a jednocześnie duża przypadkowość składu poszczególnych płatów. Tabela zawiera 112 gatunków (średnio 24 na jedno zdjęcie), z tego aż 51 taksonów (czyli 46%) to gatunki sporadyczne, występujące w pojedynczych zdjęciach. Przy tym, poza *Populus tremula*, udział gatunków charakterystycznych związku, rzędu i klasy jest bardzo mały. W tabeli wystąpiło zaledwie sześć dalszych gatunków z klasy *Rhamno-Prunetea*, przy czym wszystkie występowały sporadycznie. Zaklasyfikowanie omawianych płatów do zespołu *Agrostio-Populetum* musi się więc opierać przede wszystkim na obecności zdecydowanie dominującej osiki, która odgrywa rolę gatunku charakterystycznego. Biorąc pod uwagę to, że w badanych płatach znacznie silniej reprezentowane są gatunki klasy *Quercu-Fagetea* i jej podjednostek, należy postawić pytanie, czy zaliczenie udokumentowanych płatów do zespołu *Agrostio-Populetum* jest uprawnione. Wydaje się, że omawiane laski osikowe, o wybitnie swoistej fizjonomii, przywiązaniu do bardzo charakterystycznej sytuacji dynamiczno-siedliskowej oraz bezsprzecznie spontanicznym pochodzeniu, stanowią odrębny fitocenon. Rozstrzygnięcia wymaga natomiast fakt, czy jednostka ta powinna być przyporządkowywana do klasy *Rhamno-Prunetea*, czy też jest ona składnikiem klasy *Quercu-Fagetea*, grupującej zbiorowiska typowo leśne. Rozstrzygnięcie tego problemu wymaga dalszych badań na znacznie bogatszym materiale zdjęciowym.

Rola zapustów osikowych w dynamice roślinności

Analiza położenia opisywanych płatów w terenie oraz ich fizjonomii skłania do wniosku, że zapusty osikowe pełnią funkcję przedplonu w procesach wkraczania lasów bukowych na porzucone grunty porolne. W wielu płatach zapustów porastających granice Puszczy Bukowej obserwuje się wkraczanie okazów buka i graba do warstwy krzewów młodocianych. Płaty, w których te leśne gatunki osiągają duże zwarcie, cechuje także zwiększony udział zielnych gatunków z klasy *Quercu-Fagetea*. Jak się wydaje, płaty takie – po naturalnej śmierci okazów osiki budujących górną warstwę drzewostanu – przekształcają się w płaty buczyny pomorskiej.

Podsumowanie

1. W krajobrazie granicy lasu w Puszczy Bukowej koło Szczecina dużą rolę odgrywają zapusty osikowe, które można zaliczyć do zespołu *Agrostio-Populetum tremulae* z klasy *Rhamno-Prunetea*.
2. Zestawione zdjęcia cechuje duże zróżnicowanie florystyczne, a jednocześnie niewielka liczba gatunków charakterystycznych i wyróżniających. Wiele płatów wykazuje bardzo daleko idące pokrewieństwo florystyczne z klasą *Quercu-Fagetea* i jej podjednostkami. Ostateczne rozstrzygnięcie przynależności udokumentowanych płatów do

jednej z wymienionych klas jest problematyczne. Istnieje potrzeba dalszych badań fitocenozy omawianego typu oraz rozstrzygnięcia statusu zespołu *Agrostio-Populetum tremulae* w Polsce.

3. Wydaje się, że zapusty osikowe pełnią funkcję przedplonu w procesie wkraczania fitocenozy *Melico-Fagetum* na grunty porolne.

Literatura

- Brzeg A., Wojterska M.** (2001): Zespoły roślinne Wielkopolski, ich stan poznania i zagrożenie. W: Szata roślinna Wielkopolski i Pojezierza Południowopomorskiego. Red. M. Wojterska. Przewodnik sesji terenowych 52. Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Poznań: 39-110.
- Corley M.F.V., Crundwell A.C., Düll R., Hilland M.O., Smith A.J.E.** (1981): Mosses of Europe and the Azores; an annotated list of species, with synonyms from the recent literature. *J. Bryol.* 11: 609-689.
- Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H., Zając A., Zając M.** (1995): Vascular plants of Poland. A checklist. – Krytyczna lista roślin naczyniowych Polski. *Polish Bot. Stud., Guideb. Ser. 15.*
- Wojterska M.** (1990): Mezofilne zbiorowiska zaroślowe Wielkopolski. *Pr. Kom. Biol. PTPN* 72.

THE PHYTOCOENOSES OF ASPEN FORESTS (*AGROSTIO-POPULETUM TREMULAE*) PASS. IN PASS. ET HOFFMAN 1968, IN THE PUSZCZA BUKOWA (BEECH FOREST) NEAR SZCZECIN

S u m m a r y

The aspen forests are the remarkable element of the landscape of forest boundary zone in the Puszcza Bukowa (Beech Forest) near Szczecin. The paths occurring in studied area can be classified to the association *Agrostio-Populetum tremulae* Pass. in Pass. et Hoffman 1968, which belongs to the class *Rhamno-Prunetea* Rivas-Goday et Borja Carbonell 1961 ex. R.Tx 1962. The floristic lists of presented phytosociological relevés are very diversified, but have small number of characteristic species. Simultaneously, in the studied phytocenooses occur large number of species which are characteristic for the class *Quercu-Fagetea*. To solve the syntaxonomical problems, the further studies on large number of relevés are necessary.

The aspen forest seems to act as an intermediate phase of secondary succession on abandoned farmlands, preceding the development of climax (in the studied area – the fertile beech forest *Melico-Fagetum*).